

Història potencial de Francesc Tosquelles, Catalunya i la por

Mireia Sallarès

Inauguració, divendres 3 de febrer a les 19h

Del 3 de febrer al 28 de maig del 2023

Bòlit_LaRambla

El proper divendres 3 de febrer a les 19 h al Bòlit_LaRambla tindrà lloc la inauguració de l'exposició "Història potencial de Francesc Tosquelles, Catalunya i la por". L'acte comptarà amb l'assistència de l'artista Mireia Sallarès, la directora del Bòlit, Ingrid Guardiola i Quim Ayats, vicealcalde i regidor de Cultura de l'Ajuntament de Girona. Aquest projecte va ser premiat ex aequo juntament amb *Palau de Vent* de Lúa Coderch a la 7a Edició del Premi de Videocreació.

A mig camí del documental experimental i la ficció especulativa, la pel·lícula narra la història del psiquiatre català Francesc Tosquelles, no pas a partir del que ha quedat documentat de les experiències en què va participar, sinó del que ens en manca.

El treball de recuperació del llegat oblidat de Tosquelles parla d'una memòria col·lectiva. Transmetre Tosquelles avui no és només refer una història comuna que no teníem —ni de la República, ni de la Guerra Civil ni dels exiliats republicans—, sinó

també bona part de les accions terapèutiques i polítiques que va portar a terme gairebé sempre amb d'altres: va practicar un ús col·lectiu del cinema i del teatre amateur en els hospitals on va treballar, va promoure l'escriptura en comú i el treball a la impremta autogestionada amb els interns, així com els balls, el circ, les festes i les vetllades, que implicaven tota la comunitat mèdica, amb psiquiatres, monges, cuidadors i vilatans.

Tot i seguir l'ordre cronològic de la vida del psiquiatre, aquest film (escrit a quatre mans amb Joana Masó) se situa en un espai que no és ni passat, ni present ni futur. Fent servir la circulació de la paraula, elabora un relat que continua, interromp i a estones performativitza els escrits i les entrevistes del mateix Tosquelles.

La pel·lícula pren la forma d'una sèrie d'escenes d'història potencial en les quals Tosquelles va participar al llarg de la seva trajectòria clínica i política, però de les quals gairebé no tenim traces documentals: l'escriptura col·lectiva d'una carta que Tosquelles hauria enviat a Stalin, el 1927, juntament amb els companys de la Federació Comunista Catalano-Balear, poc abans de convertir-se en el Bloc Obrer i Camperol (BOC); la seva col·laboració amb les treballadores sexuals d'Almodóvar del Campo, el 1937-1938, amb les quals va crear una de les primeres comunitats terapèutiques, així com la importància de les dones que van fer possible el sosteniment de la vida col·lectiva necessària per fer una psicoteràpia que curés tant la institució com els malalts; o la trobada entre Tosquelles i l'escriptor, psiquiatra i pensador postcolonial Frantz Fanon per produir una altra lectura de l'art brut.

Tal com proposa la investigadora de la fotografia, escriptora i artista Ariella Aïsha Azoulay, la història potencial és un exercici per desaprendre la Història com ens ha estat transmesa: esborrant aquelles experiències que s'hi han resistit, aquelles que van passar però que ni tan sols hem pogut oblidar perquè no ens han deixat saber que existien. Per això, no només cal que ens neguem a acceptar tant els fets com els relats que s'han fabricat com a irreversibles i fer entrar el que ha quedat fora, sinó que ens comprometem amb un altre relat i desitgem narrar-ho. És per això que la majoria de les persones que ens expliquen la història potencial sovint no són especialistes del passat de què parlen. Són aquelles que volen implicar la seva vivència amb allò que narren i amb el nostre present.

Aquest desig d'una altra història que encara no se'ns ha explicat, en què volem implicar la nostra veu i convertir en un bé comú és el que vincula aquesta pel·lícula de Mireia Sallarès amb el treball de la cineasta nord-americana Jill Godmilow, o del artista Octavi Comerón.

Per tal de significar que aquesta memòria col·lectiva no pot ser avui ni propietat ni patrimoni privat de ningú, Sallarès hauria volgut posar en circulació la seva pel·lícula a partir del *Contracte comú* que l'artista Octavi Comerón va elaborar, el 2012, com una reflexió sobre els béns comuns, de la mateixa manera que Jill Godmilow havia posat en circulació l'obra política de William Kentridge, quan, de manera no autoritzada, va copiar les primeres pel·lícules de l'artista sud-africà. Des de 1998, davant la negativa de la seva galeria a distribuir-les en DVD per preservar-ne l'estatut d'obra d'art de difusió limitada, Godmilow les difon il·legalment i gratuïtament, i ho fa saber a l'autor. Per a Godmilow, l'artista és un lladre i allò que roba, com les idees que posa en circulació, és la seva responsabilitat.

El 2002, Jill Godmilow va publicar l'assaig *Kill the documentary as we know it*, un manifest al voltant de les maneres de posar fi a l'autoritat del documental clàssic de tall realista. *Matar el documental* s'allunyava del prestigi de la realitat, tal com l'havien reclamat el *cinéma vérité* i *Dogma 95*, amb una concepció prima de la realitat. Godmilow hi reivindicava la ficció especulativa en el cinema i l'assaig ficció a mode de crítica. Reivindicava els films que feien política sense fer gran Història i els autors que feien documentals quan tenien coses a dir (i no només quan tenien coses a mostrar), que s'atreuen a assumir-ne l'autoria, a parlar dels que pateixen sense fer pornografia de la realitat, sense explotar ni precaritzar aquells que ja ho estan.

Ambdós documents, el contracte d'Octavi Comerón i el manifest de Jill Godmilow, estaran disponibles en l'espai expositiu.

En darrer lloc, la sèrie de cartells de grans dimensions que acompanya el film s'inspira formalment en els cartells que anunciaven els anomenats *mítings monstre* del Bloc Obrer Camperol (BOC), en què va militar Tosquelles a principi dels anys 1930. Es tractava de pòsters que presentaven les persones que prenen la paraula en els diferents actes convocats. Seguint aquesta inspiració, el conjunt de pòsters de nova producció valora les persones que narren les diferents escenes: no s'esmenten els

seus noms propis, sinó el context des d'on parlen, que no és mai el de la competència ni l'assignació.

«Història potencial de Francesc Tosquelles, Catalunya i la por» és un projecte premiat ex aequo juntament amb *Palau de Vent* de Lúa Coderch a la **7a Edició del Premi de Videocreació**. Coproducció d'un projecte de videocreació entre els Centres Territorials del Sistema Públic d'Equipaments d'Arts Visuals de Catalunya, Santa Mònica, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i LOOP Barcelona. Centres Territorials del Sistema Públic d'Equipaments d'Arts Visuals de Catalunya: ACVIC. Centre d'Arts Contemporànies, Vic; Fabra i Coats: Centre d'Art Contemporani de Barcelona; Centre d'Art Tecla Sala, L'Hospitalet de Llobregat; Centre d'Art la Panera, Lleida; M|A|C Mataró Art Contemporani; Bòlit. Centre d'Art Contemporani, Girona; Lo Pati - Centre d'Art Terres de l'Ebre, Amposta i Mèdol - Centre d'Arts Contemporànies de Tarragona.

Mireia Sallarès (Barcelona, 1973) és llicenciada en Belles arts per la Universitat de Barcelona i va cursar estudis de cinema en la New School University i a la Film & Vídeo Arts de Nova York. Treballa com a realitzadora independent de documentals i viu a cavall entre Barcelona, Mèxic DF i altres ciutats, on realitza els seus projectes artístics. Ha exposat en la Fundació Miró de Barcelona, en el Museu d'Art Carrillo Gil de Mèxic, en Americas Society de Nova York, en l'Organització Nelson Garrido de Caracas, el Centre Cultural Montehermoso de Vitòria, el Laznia Centri for Contemporary Art de Gdansk, en la Galleri Image de Aarhus, eLOK Centrum de Linz a Àustria, i a La Capella de Barcelona, entre altres. Sallarès utilitza el vídeo com a via de recerca antropològica, però també com un instrument narratiu, capaç de produir relats a partir de la complexitat de la realitat. Un dels seus treballs més destacats és *Les morts chiquitas*, on analitza l'orgasme femení.

Més informació

info@bolit.cat

972427627

www.bolit.cat

Descarrega imatges

<https://nextcloud.ajgirona.org/index.php/s/Mr3BPEGzB64bYCX>